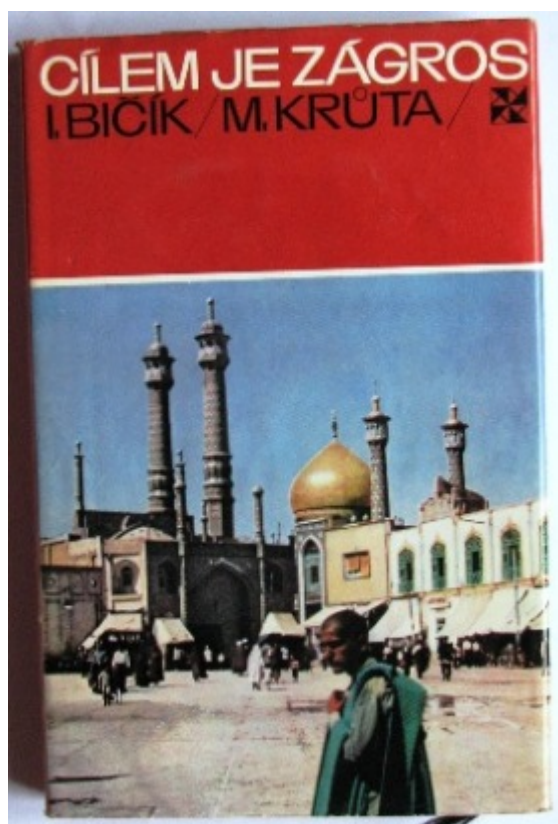

Bičík, Krůta: CÍLEM JE ZÁGROS

"Vzácné povolení vstupu do Íránu se podařilo získat Expedici Elborz - Zágros pořádané přírodovědeckou fakultou UK: Skupina mladých lidí zajímajících se o horolezectví, horskou přírodu a život lidí v cizích krajích se vydala na cestu v Tatře 138. Navštívili kočovné Kurdy pod Araratem, viděli, jak se vážou perské koberce, na vlastní oči si ověřovali, zda dnešní Babylón je či není jen velkou hromadou cihel. A v závěru cesty spatřili ještě další místa zvučných jmen - Bagdád, Cařihrad, Bospor."

Kniha vyšla v nakladatelství Orbis, má 228 stran a je doprovázena černobílými a barevnými fotografiemi.

Úryvky z knihy:

Vjeli jsme do prvního íránského města. Čekali jsme zmatek, špínu a ucpanou silnici, jako ve městech před hranicemi. Nic z toho se však nesplnilo. Zahradník zaléval trávnik uprostřed kruhové křižovatky, všude bylo čisto a my jsme měli dojem, že se na nás lidé usmívají.

V roce 1962 bylo rozhodnuto o vytvoření tzv. **Armády vědění** (Sepáhe dáneš). Vzdělaní mladí Íránci odcházejí do vesnic jako učitelé a osvětoví pracovníci v rámci boje proti negramotnosti. O tuto dobu se jim pak zkracuje prezenční služba v armádě.

Seděli jsme, kouřili a mluvili. O šáhovi, světové válce, jídle, knihách a angličtině, hudbě, školství, práci, bohu, ženách, Íránu, Československu. Vyrůstali jsme v úplně jiných podmínkách a mluvili spolu jazykem, který ani jedna strana neovládala perfektně, a přesto jsme na spoustu věcí měli stejné nebo podobné názory. Občas jsme se do debaty úplně zabrali a pak nás vždy překvapilo, když jsme si uvědomili, že nesedíme v Praze někde u piva, ale v hliněné chalupě, tisíce kilometrů na východ.

TEHERÁN (1970)

Obrovský vzrůst počtu obyvatel, za posledních čtyřicet let desetinásobný, je spojený s vládou dnešní dynastie Pahlaví (Rezá šáh a Mohammad Rezá šáh), rychle rostla hospodářská, politická a kulturní úroveň a moc města. Byla postavena řada nových budov, demolováno několik starých čtvrtí a prosazena celá řada reforem vedoucích k určité demokratizaci života v zemi. ... **Palác Golestán** je jedním z nejstarších na území města, byl postaven na počátku 19. století, ale v důsledku architektonických proměn v jeho bezprostředním okolí byly zas některé jeho části zbourány. Přesto však zbytek komplexu palácových budov je hlavní památkou města. ... Další zajímavostí je takzvaný **Zimní palác** – sídlo dnešního panovníka – stavba působí velice historicky a důstojně; je obložen onyxem dováženým až od města Jazdu. Tato budova je však poměrně nedávno postavená, přičemž její ocelová konstrukce byla dodána ze Škodovky v Plzni, a na tuto konstrukci teprve byly stavěny stěny a stropy, z nichž část je okopírovaná ze staré mešity šejcha Lutfolláha v Esfahánu.

Na výstavbě města a vůbec celé země se podílelo i několik našich krajanů. Prvním z nich byl **A.K.Krziz** (Kříž), dělostřelecký důstojník c.k. armády, který v Teheránu zorganizoval vojenskou akademii a sám zde učil. Kromě toho zaváděl plynové osvětlení v paláci šáha Náseroddína, uspořádal několik oslavných ohňostrojů na jeho počest a pro své široké znalosti se těšil veliké vážnosti u samotného šáha. Tento všestranný důstojník kromě toho sestavil první přesný plán Teheránu, který byl ovšem vydán až v roce 1877, a mapoval i okolí města. Byl také prvním Čechem na Damávandu a určil na této nejvyšší hoře Blízkého východu průběh sněžné čáry. ... Druhým zajímavým Čechem byl v této době osobní lékař šáha Náseroddína **J.E.Polák**, který zároveň přednášel na zdravotní škole ve městě a studoval etnografii (po návratu do vlasti publikoval výsledky ve vědecké práci „Persien. Das Land und seine Bewohner“). Kromě práce řady odborníků, lékařů, techniků a dělníků jak před válkou, tak i v současné době vynikl ve výčtu našich krajanů vědec orientalista **prof. Rypka**, který se zúčastnil jako oficiální host oslav 1000 let výročí úmrtí básníka Ferdousího, později ještě několikrát navštívil Írán a vydal kromě řady vědeckých prací i velmi zajímavý cestopis – Íránský poutník.

Je to **výstava korunních klenotů** v Centrální bance - „Bánke Markazíje Írán“.

V bezpečných vitrínách v tlumeném světle sálů jsou na rudých a fialových poduškách vystaveny ozářené drahokamy, perly, zlaté tepané předměty, miniatury a řada zajímavých drobností. Hlavním exponátem je samozřejmě Darjáje núr (moře světla), jeden z největších diamantů na světě, a řadou legend opředený Paví trůn, zlatem a perletí vykládaný majetek perských šáhů, uloupený do Indie a nazpět dobytý v roce 1739 velkým Nadir šáhem. Několik skříní obsahuje jen zlaté předměty, mezi nimi patří k nejvzácnějším císařské jablko a koruna, symboly moci používané při korunovaci. Už to, že jsou tyto předměty veřejně vystaveny, je velkým průlomem do tradic všemocných vládců a jedním z mnoha kroků, kterými si panovník snaží získat a udržet prestiž mezi lidem.

V současné době je **Persepolis** jedním z nejvíce navštěvovaných míst v Íránu a v roce 1971 se stala místem velkolepých oslav 2500 let vzniku perské říše, na které byly pozvány nejvýznačnější osoby dnešního světa a mnoho hlav států.

Mohammad Rezá šáh Pahlaví, panovník Íránu, je druhým v pořadí vládnoucí dynastie Pahlaví. Jeho otec za předchozí dynastie Kadžárovců byl velitelem kozácké horské divize, koncem 1. světové války nejlepší a nejmoderněji vyzbrojené vojenské jednotky v Persii. Medžlis (= parlament) sesadil předchozího panovníka a vládcem Persie se stal Rezá chán. V zemi se začaly uplatňovat některé technické vynálezy 19. století, byly zakládány první továrny, postavena železnice. Rezá chán (později Rezá šáh) však příliš zjevně sympatizoval s fašistickým Německem. Otec byl přinucen abdikovat a 16.9.1941 předal trůn svému synu, dnešnímu panovníkovi Íránu – Rezá šáhovi Pahlaví.

Šáh se narodil 26.10.1919, po základním vzdělání studoval ve Švýcarsku a od r. 1936 byl připravován k samostatnému vládnutí. Přestože nastoupil na trůn v r. 1941, teprve v roce 1967 byl korunován na šáhínšáha Íránu. Korunovace byla zřejmě odložena nejen kvůli skutečnosti, že panovník se nechtěl dát korunovat, dokud se jeho země nedostane z nejhroší bídy (jak tvrdí propagační turistické brožurky), ale zřejmě hlavně kvůli korunovačnímu ceremonálu, kde musí být přítomen syn, který je prohlášen za nástupce.

100 rijálů – otec a syn z dynastie Pahlaví

V současné době je šáh Pahlaví Mohammad Rezá, obnovitel starého titulu z doby Achajmenovců – šáhínšáh, král králů, a natýván Árdžámehr – láska Íránců, nejen reprezentantem země staré tradice, ale i tvrdým prosazovatelem nových myšlenek a ekonomických reforem. Je zřejmá jeho snaha o prosazení „osvícenské diktatury“ a prestiže země ve světě, čímž spojuje své jméno. Sám sebe představuje jako krále dělníků a rolníků, avšak přes mnohé kroky směřující k upevnění jeho prestiže a moci nad obrovskou zemí je třeba vidět mnohé jiné vlivy, doslova pozvedající zemi z nesmírné bídy.

Vzhledem k průmyslové revoluci v zemi můžeme čekat, že se splní přání zajímavé osobnosti v čele země starých tradic, aby Írán vstoupil do třetího tisíciletí nové historie lidstva bok po boku s nejvyspělejšími státy.

Vzpomínky z mnoha zemí. Ale ty nejhezčí zůstaly vyhrazeny naší cílové zemi, zemi přátelských a bezprostředních lidí, mezi kterými jsme se cítili zcela volně, Íránu. Zemi, kam bychom se skutečně rádi jednou vrátili.